

POGANJANJE RASTI PREHAJA Z IZVOZNEGA NA DOMAČE POVPRAŠEVANJE

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

13

Poganjanje gospodarske rasti se seli z izvoznega na domače povpraševanje. Potem ko je izvoz reševal slovensko gospodarstvo pred katastrofalnimi učinki »varčevanja«, dinamika domačega povpraševanja po letu 2015 počasi prevzema spodbujanje rasti BDP, kar je še posebno izrazito v zadnjem kvartalu preteklega leta. Pri trošenju prebivalstva je pomembna hitrejša rast izdatkov za trajne dobrine, pri investicijah pa rast investicij v opremo.

Optimizem potrošnikov se krepi; gospodinjstva kot dobro ocenjujejo svoje zdajšnje in bodoče finančno stanje, bolje ocenjujejo gospodarsko stanje v državi, pričakujejo zmanjšanje brezposelnosti in višjo inflacijo, a pri lastnih namerah večjih nakupov in pri presoji primernosti varčevanja ostajajo zadržani.

Slovensko gospodarstvo počasi prehaja iz kriznega v normalno stanje; kakršno koli hitro povečevanje »fiskalnega napora« bi bilo zato izjemno škodljivo. Raven dejanskega (in za letos ter prihodnje leto napovedanega) BDP ostaja namreč še daleč pod ravno potencialnega, negativna proizvodna vrzel je na ravni približno 5 odstotkov in se bo ob napovedani rasti le počasi zmanjševala.

Decembrska blagovna menjava s tujino je bila ugodnejša od novembrske, kar je izboljšalo tudi celoletni rezultat na presežek dobrih 2% BDP.

Na izboljšanje gospodarske klime v februarju sta najbolj vplivala večje zaupanje v predelovalnih dejavnostih ter v gradbeništvu. Klima v storitvenih dejavnostih je ostala nespremenjena, optimizem v trgovini na drobno se je okrepil. Splošna gospodarska klima v EU28 se je februarja popravila; naročila v predelovalni dejavnosti in gradbeništvu so se zvišala, izboljšala so se tudi pričakovanja v trgovini na drobno.

Industrijska produkcija, ki jo determinirajo predelovalne dejavnosti, se je decembra zviševala, bila pa je za 7.2% višja kot v decembru 2015. Dejavnost rudarstva niha, v medletni primerjavi se je močno zmanjšala, trendno pa hitro raste. V EU se je decembra v primerjavi z novembrom industrijska produkcija skrčila, v primerjavi z letom prej pa povečala.

Vrednost gradbenih del v decembru je bila nižja kot v novembru a mnogo višja kot pred letom, po impulznem trendu pa rahlo slabi. Število turističnih prenočitev je v letu poraslo in tudi hitro raslo; še posebej prenočitve tujih gostov. V zračnem prevozu je bilo prepeljanih za petino več potnikov kot decembra 2015, število opravljenih potniških kilometrov pa je bilo za toliko manjše. V Luki Koper je bil blagovni promet precej večji kot leto prej.

14

Na trgu dela se je stanje izboljšalo, na kar kažejo predvsem medletne primerjave. Konec februarja je bilo iskalcev dela kar za 12.7 odstotkov manj kot februarja lani. Na zavodih za zaposlovanje se jih je prijavilo manj kot pred letom; največ je bilo takšnih, ki so izgubili delo za določen čas, največ tistih, ki so zapustili zavode, pa je dobilo novo zaposlitev ali pa so se samozaposlili. Januarska stopnja brezposelnosti v evro območju in EU28 je bila enaka decembrski, a mnogo nižja kot leto prej; najnižja je v Nemčiji in na Češkem, najvišja v Španiji in Grčiji.

Dolgo obdobje deflacije in stagnacije cen se je končalo. Februarja se je medletna inflacija dvignila nad 2 odstotka, tudi trendna dinamika se je okrepila. Po štirih letih se je inflacija v evro območju vrnila na »normalno« oziroma ciljno 2 odstotno raven. Vrnitev inflacije na ciljno raven pa gre, bolj kot denarni politiki, pripisati podražitvi surovin in energije. V letu dni se je najbolj podražil promet, sledi podražitev hrane in brezalkoholnih pijač; nadpovprečno so se podražile tudi komunikacije, voda, elektrika in goriva, manj od povprečja pa ostale skupine proizvodov in storitev; pocenila so se oblačila in obutev. Cene industrijskih proizvajalcev sledijo cenam na drobno; medletna rast je januarja po dolgem času postala pozitivna; tudi impulzni trendi cen industrijskih proizvajalcev in cen po namenskih skupinah so bili pozitivni. Cene surovin, merjene z evri, so se povečale; k temu je pripomogla tudi manjša vrednost evra proti ameriškemu dolarju.

Povprečna mesečna bruto in neto plača je bila decembra za 3.4 odstotka višja kot leto prej, ker pa je bilo število delovnih ur decembra 2016 manjše kot leto prej, se je plača za plačano uro povečala za 7.5 odstotkov. Povprečne mesečne plače so najbolj porasle v prometu in skladiščenju, v poslovanju z nepremičninami in v oskrbi z elektriko in energijo, ki so tudi daleč najvišje. V kmetijstvu, gozdarstvu in ribištvi ter v javni upravi in obrambi so se mesečne plače v letu dni znižale, medtem ko je bilo njihovo povečanje v zdravstvu, izobraževanju, kulturi, gradbeništvu, gostinstvu, financah in zavarovalništvu manjše od povprečnega.

V prvih dveh mesecih letos je v javne blagajne priteklo 7 odstotkov več kot v prvih dveh mesecih lani. Več je prinesla dohodnina, manj davek na dobiček, prispevki pa so odražali povečanje plač in večjo zaposlenost. Drugače je pri posrednih davkih, pri katerih je spreminjanje vplačil povezano s premiki delovnih dni v mesecu.

Dolgo razdobje krčenja kreditne aktivnosti bank se končuje; nefinančne družbe so januarja z več novimi krediti spet prehitile kredite gospodinjstvom. Tudi pri depozitih se je stanje

v januarju precej spremenilo; depoziti podjetij so se zmanjšali, depoziti gospodinjstev povečali, povečanje skupnih depozitov je bilo skromno. Pri obrestnih merah še ni veliko sprememb. Ključna obrestna mera ECB, obrestna mera za mejni depozit in mejna posojilna obrestna mera ostajajo nespremenjene. Depozitne obrestne mere so v Sloveniji praviloma nekoliko nižje kot v evro območju, posojilne pa nekoliko višje, vendar to ne drži za vse vrste zelo raznovrstnih potrošniških in stanovanjskih kreditov. Podobno je s posojilnimi obrestnimi merami za podjetja.

Lani je bil dosežen nov rekord v pozitivnem saldu tekoče bilance, neto zunanji dolg se zmanjšuje, padanje donosov na državne obveznice kaže izboljševanje zaupanja v Slovenijo. Presežke na tekočem računu so tako v decembru kot v celem letu 2016 ustvarjali presežki na računih blaga in storitev zmanjševali pa primanjkljaji na računih primarnih in sekundarnih dohodkov. Finančni račun kaže, da se kapital odliva prek računa neposrednih in ostalih naložb, priliva pa prek računa portfeljskih naložb.

15

PROSPECTS FOR GROWTH ARE SHIFTING FROM FOREIGN TO DOMESTIC DEMAND

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

Prospects for economic growth are shifting from exports to domestic demand. After the exports had rescued Slovenian economy from the calamitous effects of "savings", the dynamics of domestic demand in 2015 is slowly taking over the promotion of GDP growth, which was particularly pronounced in the last quarter of the previous year. Faster growth in spending on durable goods characterizes households' consumption while faster growth of investment in equipment characterizes investments in fixed assets.

Consumers' optimism is growing; households assess their current and future financial situation favorably and they also better assess the economic situation in the country; expecting reduction of unemployment and higher inflation. They are but reluctant to increase their own intentions for major purchases and in assessing the suitability for savings.

Slovenian economy is slowly moving from the crisis to normality; any rapid increase of “fiscal efforts” should therefore be avoided as extremely harmful. The level of actual (and for this year and next year projected) GDP remains far below potential GDP, the negative output gap is at about 5 percent and will be, at the announced growth, only slowly decreasing.

December’s trade with foreign countries was better and improved full-year result in a surplus of more than 2% of GDP.

16

The improvements in business climate were in February shaped by increased confidence in manufacturing and construction. The climate in the services sector remained unaltered, optimism in the retail trade strengthened. In February, general economic climate in the EU28 recovered; orders in manufacturing and construction increased, the expectations in retail trade improved as well.

Industrial production, which is determined by manufacturing, was growing; it was by 7.2% larger than in December 2015. The very volatile mining in yearly comparison collapsed while its impulse trend is growing rapidly. In the EU, in December compared to November, industrial production contracted but it increased in comparison with the previous year.

The value of construction works in December was lower than in November, but much higher than a year ago, the impulse trend however indicates slight weakening. The number of tourist overnight stays grew rapidly; especially overnight stays by foreign guests. There were one fifth more passengers in air transport than in December 2015, the distances measured by of passenger kilometers were but much smaller. Loading goods in Port of Koper was much larger than in the previous year.

Labor market situation has improved, which has been demonstrated mainly in annual comparisons. At the end of February, the number of job-seekers was as much as 12.7 percent lower than in February last year. Most of new registered job seekers were persons who lost their temporary jobs, most of those leaving employment offices found new jobs or self-employment. The unemployment rate in the euro area and in the EU28 did not change but it was much lower than in the previous year; the lowest in Germany and the Czech Republic, the highest in Spain and Greece.

A long period of deflation and stagnation of prices has ended. In February, annual inflation rose above 2 percent, the trend dynamics strengthened as well. After four years, inflation in the euro zone returned to “a normal” or target level of 2 per cent. The return of inflation to the target level is more than to monetary policy due to higher prices of raw materials and energy.

In a year, prices of transportation which increased most were followed by prices of food and non-alcoholic beverages; above average went up prices of communications, water, electricity and fuel, while prices in other categories of goods and services lagged; prices of clothes and shoes dropped. Industrial producers' prices followed the retail sale prices; yearly growth in January became positive after a long time; impulse trends were positive as well. World prices of raw materials, measured in €, increased which was also helped by lower value of € against the US\$.

Average monthly gross and net salary in December was 3.4 percent higher than a year earlier, but as the number of working hours in December 2016 was lower than in the previous year, the earnings per hour increased by 7.5 percent.

17

In the first two months of 2017, the inflows into public treasuries were 7 percent larger than in the first two months of 2016. More was brought by income tax, less by tax on profits, while social contributions reflected wage increases and higher employment. This is not the case with indirect taxes, as the payments are associated with interchanges of working days in a month.

Quite a long period of contraction in bank lending is ending; the volume of loans to non-financial corporations in January with more new loans again surpassed the volume of loans to households. In deposits, the situation changed considerably; deposits of companies declined, deposits of households increased, the increase in total deposits was modest. There were no substantial changes of the interest rates. ECB key interest rate, the interest rate on marginal deposit facility and the marginal lending facility rate remained unaltered. Deposit interest rates in Slovenia are as a rule somewhat lower than in the euro zone, lending rates slightly higher, but this is not true for all kinds of very diverse consumer and housing loans. Similar is the situation in deposit and lending rates for companies.

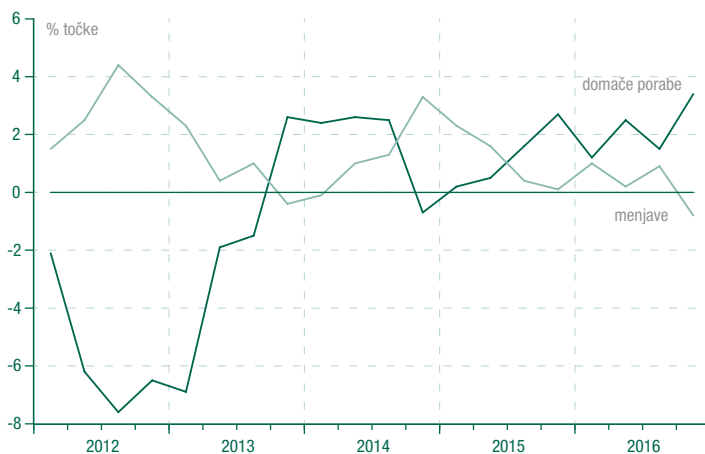
Last year a new record in the positive balance of the current account was reached, the net external debt is declining, falling yields on government bonds indicate improving confidence in Slovenia. The surpluses on the current account in December and throughout 2016 were created by surpluses in goods and services accounts and lowered by the deficits in the accounts of primary and secondary income. The financial account shows that capital outflows through direct and other investment and inflows through portfolio investment.

AGREGATNO POVPRÁŠEVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Soliden četrti kvartal preteklega in optimizem v začetku letošnjega leta

Poganjanje gospodarske rasti se seli z izvoznega na domače povpraševanje. Decembra se je domače končno povpraševanje trendno povečevalo po 1.79 odstotka; k trendni rasti sta prispevala dinamika porabe prebivalstva in investicij, zniževala pa jo je dinamika porabe širše države. V decembru je bila domača poraba za 4.87 odstotkov večja kot leto prej, poraba prebivalstva je predlansko presegla za 5.60 odstotka, investicije za 6.76 odstotka, poraba države pa je za predlansko zaostala za 2.39 odstotka. Bolj stabilni kvartalni podatki kažejo medletno povečanje domače porabe za 3.44 odstotka, porabe prebivalstva za 4.47 odstotka, investicij za 1.35 odstotka in porabe države za 1.50 odstotka. Številke za celo lansko leto so 1.06 odstotka, 2.29 odstotka, -2.70 odstotka in 2.76 odstotka.

Prispevki domače porabe in mednarodne menjave k rasti BDP

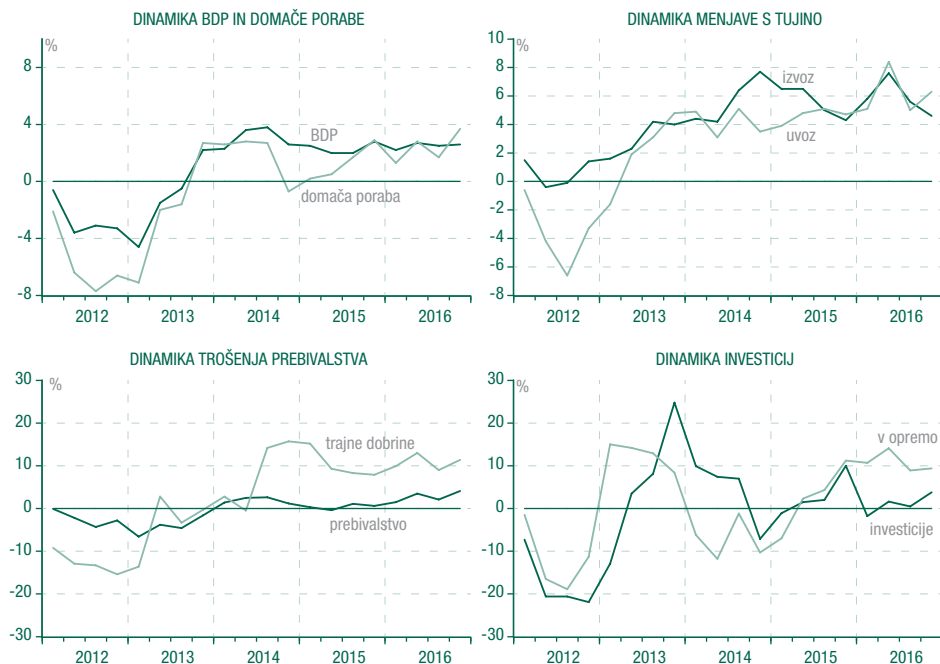
Vir: SURS

Slika prispevkov domače porabe in salda menjave k GDP kaže, da je po katastrofalnih učinkih »varčevanja« v letu 2012 in 2013 takratno dinamiko BDP vzdrževal presežek v menjavi s tujino. Po letu 2015 dinamika domačega povpraševanja počasi prevzema spodbujanje rasti BDP, kar je še posebno izrazito v zadnjem kvartalu preteklega leta, ko se prispevek domačega povpraševanja približa 3.5 odstotnim točkam, saldo menjave s tujino pa začne zaostajati za rastjo BDP.

Da je v zadnjem kvartalu lanskega leta prišlo do premika k poganjanju rasti BDP od izvoznega povpraševanja k domači porabi potrjuje tudi medletna dinamika BDP in domače

porabe (na sliki levo zgoraj) ter dinamika izvoza in uvoza (desno zgoraj). Pri dinamiki trošenja prebivalstva je pomembna hitrejša približno 10 odstotna rast izdatkov za trajne dobrine, ki jih pri investicijah spremlja približno 10 odstotna rast investicij v opremo.

Medletna dinamika komponent agregatnega povpraševanja

Vir: SURS

Pričakovanja potrošnikov v začetku letošnjega leta odražajo dobre gospodarske rezultate s konca lanskega; optimizem potrošnikov je precej večji kot leto prej. Gospodinjstva za dobro ocenjujejo svoje sedanje finančno stanje, za boljše kot leto prej ocenjujejo svoje finančno stanje v preteklih in še bolj v prihodnjih mesecih. Prav tako bolje ocenjujejo gospodarsko stanje v državi v preteklih in v prihodnjih dvanajstih mesecih; pričakujejo zmanjšanje brezposelnosti pa tudi višjo inflacijo. Čeprav bolje kot pred letom ocenjujejo primernost trenutka za večje nakupe, pri lastnih namerah večjih nakupov v prihodnjih mesecih in pri presoji primernosti trenutka za varčevanje ostajajo zadržani.

Zdajšnji dobri rezultati in pričakovanja kažejo, da slovensko gospodarstvo počasi prehaja iz krize, ki jo je v letih 2011-2013 poglobila politika »varčevanja«, v normalno stanje. Kakršno koli hitro povečevanje »fiskalnega napora«, v kar silijo ocene EK, po katerih naj bi se slovensko gospodarstvo pregrevalo, bi bilo zato izjemno škodljivo. To potrjuje

proizvodna vrzel, ki spremlja koncept »zlatega pravila« o javnofinančnem primanjkljaju vgrajenega v ustavah. Ob vseh prigovorih konceptu »zlatega pravila«, je treba upoštevati, da je vgrajeno v ustavo in zakon, ter da ga določa proizvodna vrzel, ki je relativna razlika med dejansko oziroma napovedano ravno BDP ter njegovo potencialno ravno. Problemov pri izračunavanju proizvodne vrzeli je veliko, a niso predmet obravnave tu.

Raven dejanskega in za letos ter prihodnje leto napovedanega BDP ostaja daleč pod ravno potencialnega, negativna proizvodna vrzel je na ravni približno 5 odstotkov in se le počasi zmanjšuje. Velika negativna proizvodna vrzel je posledica globeli, v katero je Slovenija zašla po krizi in politiki »varčevanja«. Da bi se vrnili na raven potencialnega BDP morajo dejanske stopnje rasti dalj časa presegati potencialne stopnje.

20

To potrjuje tudi ugotovitev, da je Slovenija zaostajanje dejanske ravni BDP za potencialno, ki ga je povzročila tranzicijska depresija, s stopnjami rasti nad potencialnimi stopnjami odpravila šele leta 1999. Do leta 2004 je sledilo razdobje relativno majhnih pozitivnih razlik med dejanskimi in potencialnimi stopnjami, temu pa razdobje prehitre rasti, ki je ustvarjala vse večjo pozitivno vrzel in jo tik pred krizo dvignila celo na raven blizu 15 odstotkov. Gospodarska kriza z rekordnim padcem v 2009 in stagnacija sta v naslednji letih povzročila krčenje BDP, ki je primerljivo s krčenjem v transformacijski depresiji. Padcu v 2009 so namreč vse do leta 2014 sledile stopnje rasti, ki so bile nižje od potencialnih stopenj rasti ali negativne, kar se je odrazilo v zaostajanju BDP za ravno potencialnega BDP ter v povečevanju negativne proizvodne vrzeli. Šele v letu 2014 se je zaostajanje dejanskega za potencialnim BDP zaustavilo ter začelo zmanjševati negativno proizvodno vrzel. Kako hitro se bo zmanjševala, je odvisno od dejanske gospodarske rasti v naslednjih letih. Po »starih« napovedih EK o gibanjih v 2017 in 2018 bi bila proizvodna vrzel v letošnjem letu 5.19 odstotna, v letu 2018 pa 4.90 odstotka, po bolj optimističnih napovedih UMAR-ja bi bila letošnja 4.86, naslednje leto pa 4.22 odstotna, po še bolj optimističnih »novih« napovedih EK pa bi se z letošnjih 4.54 v letu 2018 skrčila na 3.53 odstotke.

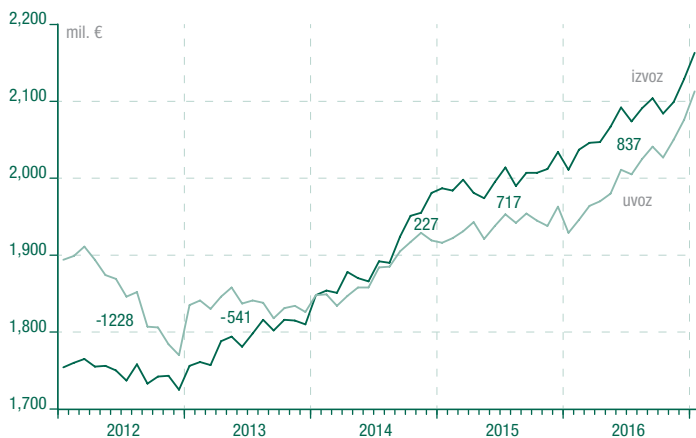
2. V decembru in v vsem letu 2016 je bila blagovna bilanca znatno pozitivna

Decembrski rezultati blagovne menjave s tujino so ugodnejši od novembrskih, kar je izboljšalo tudi celoletni rezultat, ko je izvoz porasel za 4%, uvoz za 3.3%, pozitiven saldo pa 839 milijonov € ali dobra 2% BDP.

V decembru 2016 je bil skupni izvoz 1975 milijonov € (6.6% več kot v decembru 2015), skupni uvoz 1956 milijonov € (1.1% več kot leto prej), kar pomeni presežek 19 milijonov € oziroma 101.0% pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je bila odprema blaga v članice EU 1424 milijonov € (6.6% več kot decembra 2015), prejem blaga iz EU 1562 milijonov € (0.5%

manj kot letom), kar da primanjkljaj 138 milijonov € oziroma 91.2% pokritje prejema z odpremo blaga. V menjavi z nečlanicami EU je znašal izvoz 550 milijonov € (6.3% več kot pred letom), uvoz 394 milijonov € (8.0% več), kar da presežek 156 milijonov € oziroma 139.6% pokritje uvoza z izvozom.

Trgovinska menjava

Vir: SURS, desezonirani podatki, številke med gibanji izvoza in uvoza kažejo salde menjave v milijonih evrov na letni ravni; izračunani so iz desezoniranih podatkov.

V celotnem 2016 je skupni izvoz po preliminarinih podatkih znašal 24903 milijonov € (4.0% več kot v 2015), skupni uvoz je bil 24064 milijonov € (3.3% več kot v 2015), kar da presežek 839 milijonov € oziroma 103.5 pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je v menjavi z EU odprema blaga znašala 19016 milijonov € (3.4% več kot v 2015), prejem blaga 19480 milijonov € (3.6% več), kar da primanjkljaj 464 milijonov € ali 97.6% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanicami je bil izvoz 5887 milijonov €, uvoz 4585 milijonov €, kar pomeni presežek 1302 milijonov € oziroma 128.4% pokritje uvoza z izvozom.

3. Gospodarska klima februarja rahlo toplejša

Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi se je njen kazalnik v februarju glede na januar zvišal za 0,4 odstotne točke, od februarja lani pa je višji za 7 odstotnih točk. Na zvišanje kazalnika gospodarske klime v februarju sta najbolj vplivala višja kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih ter kazalnik zaupanja v gradbeništvu.

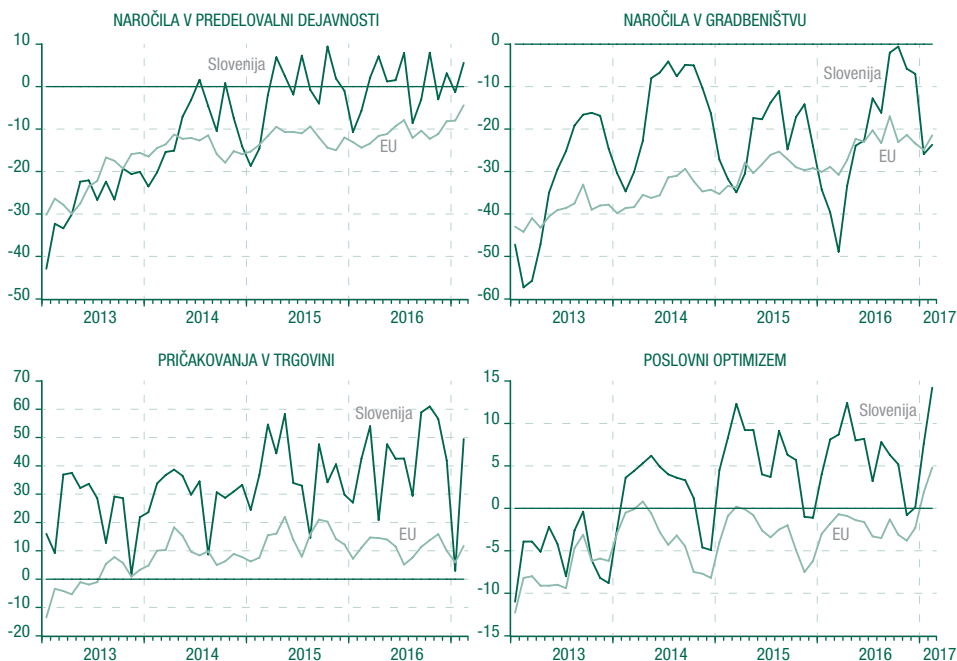
Podatki SURS-a kažejo, da je bila vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih februarja 2017 za dve odstotni točki višja kot predhodni mesec, glede na februar lani je

bila njegova vrednost višja za 6 odstotnih točk, glede na dolgoletno povprečje pa za 12 odstotnih točk. Pričakovanja za naslednje tri mesece so se večinoma zvišala, nespremenjeni sta ostali le vrednosti kazalnikov pričakovana proizvodnja in pričakovani izvoz.

Klima v storitvenih dejavnostih je ostala na enaki ravni, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v februarju enaka kot predhodni mesec, v primerjavi s februarjem lanskega leta je bila njegova vrednost za 6 odstotnih točk višja ter za 13 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja.

Naročila, pričakovanja in optimizem

23

Vir: Eurostat

Optimizem se je po anketah SURS-a okrepil tudi v trgovini na drobno, saj se je vrednost kazalnika zaupanja v tej dejavnosti februarja zvišala za 5 odstotnih točk glede na predhodni mesec, glede na februar lani pa je bil kazalnik za 5 odstotnih točk nižji. Pričakovanja za naslednje tri mesece so se v februarju v primerjavi s predhodnim mesecem večinoma zvišala, znižali pa sta se vrednosti kazalnikov pričakovano zaposlovanje in pričakovane prodajne cene.

Zaupanje v gradbeništvo se je v februarju v primerjavi s predhodnim mesecem popravilo, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju februarja za 8 odstotnih točk višja kot januarja, v primerjavi z lanskim februarjem je bila vrednost kazalnika višja za 24 odstotnih točk, hkrati pa je bila za 7 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja. Vrednosti kazalnikov pričakovanj v gradbenem sektorju za naslednje tri mesece so se v februarju v primerjavi s predhodnim mesecem večinoma zvišale.

Splošna gospodarska klima v EU28 se je v drugem letošnjem mesecu otoplila. Po podatkih Eurostata so se v februarju naročila v predelovalni dejavnosti glede na mesec prej zvišala za 3,6 odstotne točke, lanska februarska pa so preseгла za skoraj deset odstotnih točk. V februarju so se glede na mesec prej zvišala pričakovanja v trgovini na drobno in sicer za 5,9 odstotne točke, pričakovana naročila v gradbeništvo pa so se v primerjavi z lanskim februarjem zvišala za dobrih 7 odstotnih točk. Tudi splošni poslovni optimizem v celotni osemindvajseterici se je v februarju zvišal in sicer za slabe 3 odstotne točke.

24

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Višja industrijska produkcija

Industrijska produkcija se je v medletni primerjavi popravila. Po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a je bila industrijska produkcija v decembru 2016 za 7,2% višja kot v enakem mesecu leta 2015. Impulzni trend kaže, da se je v decembru industrijska produkcija zviševala po stopnji 0,22%.

Dejavnost rudarstva se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v lanskem decembru v primerjavi z decembrom 2015 precej zmanjšala in sicer za dobrih 18%. Impulzni trend pa kaže, da se je v decembru dejavnost rudarstva zviševala po stopnji 0,42%.

Produkcija predelovalnih dejavnosti se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v decembru 2016 v primerjavi z decembrom 2015 povišala za 8,4%, impulzni trend pa kaže, da se je v decembru lani dejavnost predelovalne industrije zviševala po stopnji 0,42%.

Desezonirani podatki Eurostata kažejo, da se je v decembru 2016 glede na november industrijska produkcija v EU28 znižala za 1%, na območju evra (EA19) pa za 1,6%. Glede na december 2015 pa se je v lanskem decembru industrijska produkcija v EU28 zvišala za 2,9%, na območju evra pa za 2%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v decembru 2016 glede na mesec poprej najbolj porasla na Hrvaškem (3,8%), najbolj pa je upadla na Irskem (-11,7%) in v Nemčiji (-3,1%).

5. Porast prenočitev turistov

Po podatkih SURS-a je bila vrednost gradbenih del, opravljenih v decembru lani za 0,5% nižja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v novembru. Vrednost opravljenih gradbenih del se je v lanskem decembru v primerjavi z decembrom 2015 zvišala za dobrih 9 odstotkov. Impulzni trend opravljenih gradbenih ur pa kaže, da je v decembru lanskega leta sektor gradbeništva upadal z mesečno stopnjo rasti -0.1%.

Število turističnih prenočitev je v decembru 2016 naraslo. Tako je bilo v zadnjem mesecu lanskega leta skupno število prenočitev za 7,2 odstotkov večje kot v enakem mesecu leta 2015, hkrati pa obdelava podatkov kaže, da se je impulzni trend skupnega števila prenočitev v decembru 2016 povečal za 0.93%. Pri tem je naraslo tuje turistično povpraševanje, saj se je v lanskem decembru število turističnih prenočitev tujih gostov povečalo za 7,4% glede na december 2015, hkrati pa impulzni trend prenočitev tujih gostov v decembru kaže pozitivno rast po stopnji 1,06%. Slovenske turistične objekte so v decembru 2016 več obiskovali tudi domači gosti, saj se je število njihovih prenočitev glede na enak mesec v letu 2015 povečalo za 7%, impulzni trend prenočitev domačih gostov v zadnjem mesecu lani pa je dosegel vrednost 1,05%.

25

Podatki SURS-a o transportu za december 2016 kažejo, da je bilo v zračnem prevozu z brniškega letališča prepeljanih za 19% več potnikov kot decembra 2015, število opravljenih potniških kilometrov pa je bilo v zračnem prevozu nižje in sicer za 20%. V luki Koper je bil blagovni promet v lanskem decembru za 14% večji kot decembra 2015.

6. Rahlo znižanje brezposelnosti

Na trgu dela se je stanje nekoliko izboljšalo. Število aktivnih prebivalcev se je po podatkih SURS-a v mesecu decembru 2016 zmanjšalo na 924100 oziroma za 3816 oseb glede na mesec prej, glede na december 2015 pa se je število povečalo za približno 7400 oseb oziroma 0,8 odstotka. V decembru 2016 je bilo v Sloveniji 824485 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na november se je število delovno aktivnih zmanjšalo za približno 6600 oseb, glede na december 2015 pa se je to število povečalo za približno 20800 oseb ali 2,6%. Med zaposlenimi osebami jih je bilo v decembru lani še vedno dobrih 93% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od decembra 2015 povečalo za 3,3%. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na december 2015 povečalo za 1,2%. Med samozaposlenimi je bilo 72% samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v decembru zmanjšalo za 83.

Iskalci dela

Vir: ZRSZ

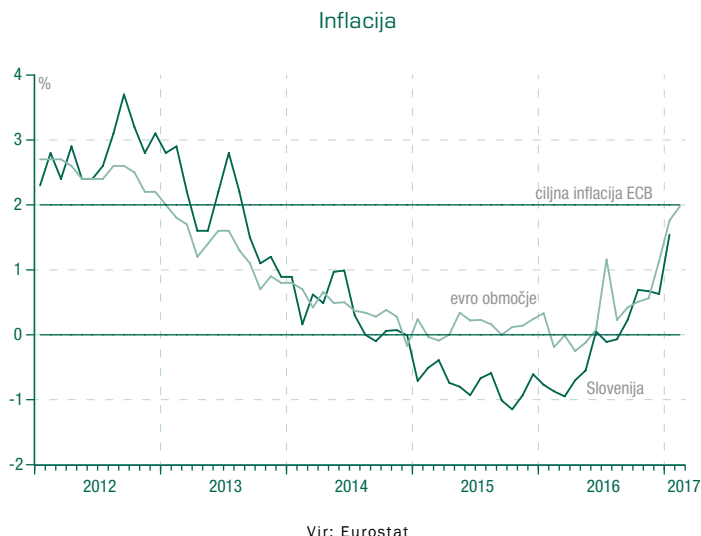
Po zadnjih podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec februarja 2017 registriranih 101339 brezposelnih oseb, kar je za 2397 oseb oziroma 2,3% manj kot ob koncu januarja, v primerjavi s februarjem 2016 pa je bilo brezposelnih oseb manj za 12,7%. V februarju se je na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 5919 brezposelnih oseb, kar je dobra polovica manj kot januarja in za 10,9% manj kot februarja 2016. Med novo prijavljenimi je bilo 757 iskalcev prve zaposlitve, 1017 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 3190 brezposelnih zaradi izteka zaposlitve za določen čas. Odliv iz brezposelnosti je februarja 2017 znašal 8316 oseb, med njimi se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 6305, kar je 0,1% manj kot januarja in 9,2% manj kot februarja 2016.

Po podatkih Eurostata je bila januarja 2017 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA19) 9,6%, kar je enako kot mesec prej ter 0,8 odstotne točke manj kot januarja 2016. V celotni evropski osemindvajseterici (EU28) je bila stopnja brezposelnosti v januarju 8,1% in se je glede na enak mesec v 2016 zmanjšala za 0,8 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo v prvem mesecu letos v EU28 20,0 milijona brezposelnih oseb, od teh 15,6 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v januarju 2017 najnižjo stopnjo brezposelnosti imeli v Nemčiji (3,8%) in na Češkem (3,4%), najvišjo pa v Španiji (18,2%) in v Grčiji, za katero lanski novembrski podatek znaša 23,0%.

CENE, PLAČE IN STROŠKI DELA

7. Inflacija se je vrnila na ciljno raven

Dolgo obdobje deflacije in stagnacije cen se je, kot kaže, končalo. Februarja se je medletna inflacija dvignila na 2.3 odstotka, blago se je v letu dni podražilo za 2.2, storitve pa za 2.4 odstotke. Že januarja je bila energija za 5.6, februarju pa za 7.5 odstotka dražja kot pred letom. Tudi trendna dinamika življenjskih stroškov se dviga.

27

Po štirih letih se je inflacija v evro območju, merjena s harmoniziranim indeksom drobnoprodajnih cen vrnila na »normalno« oziroma ciljno raven 2 odstotkov. Tudi Slovenija, v kateri je bila deflacija v letu 2015 in v prvi polovici 2016 močnejša kot v evro območju, zdaj sledi inflaciji v evro območju. Vrnitev inflacije na ciljno raven pa gre bolj kot denarni politiki, ki jo »odlikuje« neučinkovito kvantitativno sproščanje, pripisati podražitvi surovin in energije.

Ob splošnem povečanju cen na drobno za 2.2 odstotka se je v letu dni največ, za 4.3 odstotke podražil promet, ki mu s 3.6 odstotki sledi podražitev hrane in brezalkoholnih pijač; podražitev v tej skupini je tudi največ prispevala k medletnemu povečanju cen na drobno. Nadpovprečna je bila s 3.4 odstotki še podražitev komunikacij ter z 2.9 odstotki podražitev vode, elektrike in goriv. Manj od povprečja so se podražile vse ostale skupine proizvodov. Za več ko en in manj kot dva odstotka so se podražile alkoholne pijače in tobak, rekreacija in kultura ter raznovrstno blago in storitve; za manj kot odstotek pa stanovanjska oprema in vzdrževanje stanovanj, storitve v zdravstvu, izobraževanje, restavracijah in hotelih. Pocenila so se oblačila in obutev.

Medletni porasti cen na drobno v Sloveniji

	2006/12		2017/1		2017/2	
	delež	indeks	delež	indeks	delež	indeks
Skupaj	100	100,5	100	101,3	100	102,2
01 hrana in brezalkoholne pijače	17,3	101,7	17,2	102,8	17,2	103,6
02 alkoholne pijače in tobak	5,8	100,4	5,8	100,0	5,8	101,8
03 oblačila in obutev	7,6	97,1	7,6	98,2	7,6	99,5
04 stanovanja, voda, elektrika in drugo gorivo	13,2	99,9	12,9	101,4	12,9	102,9
05 stanovanjska oprema in vzdrževanje stanovanj	6,8	100,9	6,5	100,3	6,5	100,1
06 zdravstvo	5,3	100,8	5,2	100,7	5,2	100,9
07 prevoz	14,6	99,9	15	103,3	15	104,3
08 komunikacije	4,8	102,9	4,9	103,0	4,9	103,4
09 rekreacija in kultura	9,9	100,2	9,8	99,1	9,8	101,5
10 izobraževanje	1,3	100,3	1,3	100,3	1,3	100,6
11 restavracije in hoteli	5,6	101,0	5,9	100,8	5,9	100,8
12 raznovrstno blago in storitve	7,7	101,6	8,0	101,6	8,0	101,9
Blago	68,6	100	67,8	101,3	67,8	102,2
Storitve	31,4	101,7	32,3	101,2	32,3	102,4

Vir: SURS

Cene industrijskih proizvajalcev sledijo rasti cen na drobno. Medletna rast skupnih cen industrijskih produktov je januarja po dolgem času postala pozitivna; pozitivna je bila tudi rast cen opreme in reprodukcijskega materiala, medtem ko so cene proizvedenih življenjskih potrebščin ostale nižje kot januarja 2016. Impulzni trendi skupnih cen industrijskih proizvajalcev in cen po namenskih skupinah so bili v januarju pozitivni.

Po podatkih The Economista (11-17. marec) so se cene surovin, merjene z evri, v zadnjem mesecu povečale za odstotek, v letu dni pa za 17.2 odstotka; k temu je pripomogla manjša vrednost evra proti ameriškemu dolarju, saj so se cene surovin, merjene z dolarji, v letu dni povečale za 12.3 odstotka.

Tudi pričakovanja o gibanju cen tako gospodinjstev kot tudi gospodarstva kažejo, da moremo tudi v naslednjih mesecih pričakovati postopno povečevanje inflacije.

8. Decembrske plače za 3.7 odstotka višje kot leto prej

Povprečna mesečna bruto plača decembra 2016 je bila 1654 €, neto pa 1074 €, kar je 3.7 odstotkov več kot leto prej. Ker je bilo število delovnih ur decembra 2016 za 3.4 odstotke manjše kot decembra 2015, se je plača za plačano uro, ki je znašala 9.77 evrov, povečala za 7.5 odstotkov.

Plače v decembru 2016

	bruto		neto	
		indeks		indeks
Skupaj	1653,67	103,7	1074,27	103,7
kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo	1348,12	97,5	910,70	99,4
rudarstvo	2090,88	104,7	1337,78	104,1
predelovalne dejavnosti	1644,27	107,5	1068,77	107,0
oskrba z elektriko in energijo	2463,76	106,0	1532,26	105,7
oskrba z vodo	1626,70	104,7	1068,99	104,6
gradbeništvo	1236,07	102,2	831,91	102,6
trgovina, vzdrževanje vozil	1505,19	104,1	977,95	104,0
promet in skladiščenje	1650,02	110,7	1077,97	110,6
gostinstvo	1102,77	101,1	752,92	101,2
informacije in komunikacija	2255,36	101,9	1412,93	103,0
finance in zavarovalništvo	2331,10	101,2	1445,58	101,7
poslovanje z nepremičninami	1639,85	107,2	1055,54	106,5
strokovne znanstvene dejavnosti	1830,59	102,4	1162,80	102,7
druge poslovne dejavnosti	1076,25	105,4	736,66	104,6
javna uprava in obramba	1909,88	98,6	1241,06	99,3
izobraževanje	1711,26	101,8	1123,12	101,7
zdravstvo in socialno varstvo	1804,55	102,0	1163,71	102,5
kultura, razvedrilo, rekreacija	1713,74	102,2	1116,09	102,0
druge dejavnosti	1364,94	99,4	905,32	100,2

Vir: SURS

V letu dni so se za 10.7 (bruto) oziroma 10.6 (neto) odstotka povečale plače v prometu in skladiščanju, za 7.2 oziroma 6.5 odstotkov so zrasle plače v poslovanju z nepremičninami, za 6 oziroma 5.7 odstotka pa plače v oskrbi z elektriko in energijo, ki so tudi sicer s 2464 in 1532 evri daleč najvišje. Več od povprečja so se plače povečale še v rudarstvu in v drugih poslovnih dejavnostih. V kmetijstvu, gozdarstvu in ribištvi ter v javni upravi in obrambi so se mesečne plače v letu dni znižale, medtem ko je bilo njihovo povečanje v zdravstvu, izobraževanju, kulturi, gradbeništvi, gostinstvu, finančah in zavarovalništvu manjše od povprečnega povečanja.

FINANČNA GIBANJA

9. V prvih dveh mesecih je v javne blagajne priteklo 168 milijonov evrov več kot lani

30

Prihodki javnega sektorja so v februarju znašali 1242 milijona evrov, kar je 8.1 odstotkov več kot pred letom; prihodkov od neposrednih davkov in prispevkov je bilo za 849 milijonov, kar je 9,4 odstotke več kot pred letom, posredni davki (DDV in trošarine) pa so prinesli 385,7 milijonov, kar je 5,8 odstotkov več kot pred letom. Januarski padec prispevkov za socialno varnost, ki jo je povzročil padec prilivov v blagajno ZZZ, je bil z velikim prilivom v februarju odpravljen. Zaradi velikih mesečnih oscilacij, ki so posledica premikov v plačevanju, bolj zanesljive informacije dajejo kumulativni podatki, to je podatki za dva meseca.

V prvih dveh mesecih letos je v javne blagajne priteklo 2541 milijonov evrov, kar je 7.08 odstotkov ali 168 milijonov evrov več kot v prvih dveh mesecih lani. Dohodnina je prinesla 366 milijonov evrov, to je 22 milijonov ali 6.38 odstotka več kot lani, davki na dobiček pa 79 milijonov, kar je 4.5 milijone sli 5.96 odstotka manj kot lani. Pri prispevkih ni presenečenj, prilivi odražajo povečanje plač in večjo zaposlenost. Blagajna ZZZ-a je zbrala 420 milijonov evrov, 20 milijonov ali 4.97 odstotke več kot v enakem razdobju lani, blagajna ZPIZ-a pa 631 milijonov evrov, 35 milijonov oziroma 5.96 odstotka več kot lani.

Drugače je pri posrednih davkih, pri katerih spreminjanje vplačil povezano s premiki delovnih dni v mesecu močno vpliva na prilive. Trošarine so v dveh mesecih v proračun prinesle 250 milijonov evrov, 61 milijonov ali kar 32.14 odstotkov več kot lani. DDV po obračuni je prinesel 617 milijonov oziroma 128 milijonov ali 26.18 odstotkov več kot lani. Kot smo že nekajkrat opozorili velike poraste prilivov od DDV po obračunu spremljajo veliki padci prilivov od DDV na uvoženo blago, v dveh mesecih so prinesli le 19 milijonov evrov, kar 99 milijonov evrov manj kot lani. Če prilive od DDV seštejemo dobimo 636 milijone evrov, le 29 milijonov ali 4.55 odstotkov več kot v prvih dveh mesecih preteklega leta.

10. Krediti podjetjem so spet večji od kreditov gospodinjstvom

Januarski podatki kažejo, da se po dolgem razdobju krčenja kreditne aktivnosti bank končuje. Nefinančne družbe so januarja dobile 83, gospodinjstva pa 19 milijonov evrov novih kreditov. S tem so se krediti nefinančnim družbam dvignili na 9342 milijone evrov, krediti gospodinjstvom pa na 9173 milijone evrov; po dveh mesecih so tako krediti podjetjem spet presegli kredite gospodinjstvom. Krediti podjetjem v januarju seveda še naprej zaostajajo za obsegom pred letom, vendar se je zaostajanje zmanjšalo na 7.4 odstotke. Krediti gospodinjstvom, ki so začeli zelo počasi rasti v drugem kvartalu lani, so

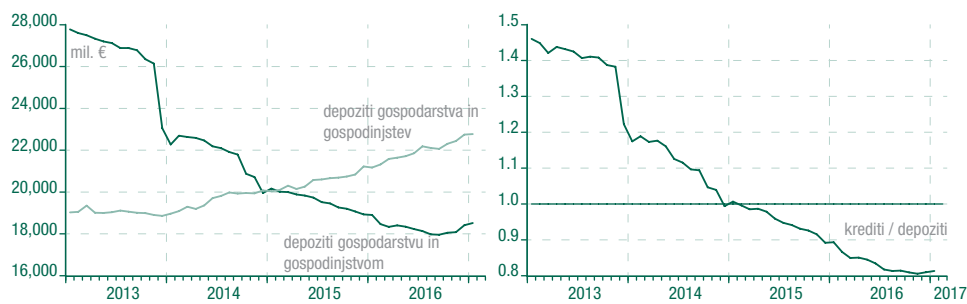
bili januarja za dobre štiri odstotke večji kot pred letom, skupni krediti pa so ostali za 389 milijone evrov ali dobra 2 odstotka manjši kot pred letom.

Tudi pri depozitih se je stanje v januarju precej spremenilo, kar pa je najbrž v veliki meri sezonske narave. Tako so se depoziti podjetij januarja zmanjšali za 153 milijonov evrov, medtem ko so se depoziti gospodinjstev povečali za 179 milijone evrov, skupaj so se torej depoziti povečali le za 26 milijonov evrov.

Takšna gibanja kreditov in depozitov so končno zaustavila padanje razmerja med krediti in depoziti, ki se je zaradi rekordnega krčenja kreditov v samo nekaj letih zmanjšalo od 1.6 na 0.8; v zadnjih dveh mesecih se je od najnižje točke 0.805 v novembru lani dvignilo na 0.811 v januarju.

Pri obrestnih merah še ni veliko sprememb. Ključna obrestna mera ECB ostaja 0 odstotna, obrestna mera za mejni depozit -0.4%, mejna posojilna obrestna mera pa 0.25%. Depozitne obrestne mere so v Sloveniji praviloma nekoliko nižje kot v evro območju, posojilne pa nekoliko višje, vendar to ne drži za vse vrste zelo raznovrstnih potrošniških in stanovanjskih kreditov. Posojilne obrestne mere za podjetja so prav tako praviloma nekoliko nižje od obrestnih mer za posojila gospodinjstvom in nekoliko višje kot v evro območju, a tudi tu se razlikujejo glede na velikost in ročnost kreditov.

Skupni krediti in depoziti ter razmerje med krediti in depoziti

Vir: BS

11. V 2016 nov rekord v presežku tekoče plačilne bilance

V 2016 je bil dosežen nov rekord v pozitivnem saldu tekoče bilance, ki znaša 2719 milijonov €, kar je skoraj 7% BDP. Nadaljevanje padanja donosov na državne obveznice kaže na nadaljnje izboljševanje zaupanja v Slovenijo. Neto zunanji dolg je zgolj še 25% BDP.

V decembru 2016 je znašal presežek na tekočem računu plačilne bilance 134.4 milijonov € (v decembru 2015 je bil le 27.0 milijonov €). Pri tem je bil blagovni presežek 62.5 milijonov € (leto prej je bil primanjkljaj -11.1 milijonov €), storitveni presežek 159.7 milijonov € (v decembru 2015 je bil 158.8 milijonov €), saldo primarnih dohodkov je znašal -53.6 milijonov € (-66.5 milijonov €), saldo sekundarnih dohodkov pa -34.1 milijonov € (-54.2 milijonov €).

V celotnem 2016 je po preliminarjih podatkih znašal presežek tekoče plačilne bilance 2718.7 milijonov €, v 2015 je bil 1997.8 milijonov €, kar je za 720.9 milijonov € ali 36% manj). Saldo je bil rezultat blagovnega presežka 1537.3 milijonov € (v 2015 je bil 1497.7 milijonov €), storitvenega presežka 2304.1 milijonov € (2019.0 milijonov €), primanjkljaja v primarnih dohodkih 631.2 milijonov € (981.9 milijonov €) in primanjkljaja v sekundarnih dohodkih 491.4 milijonov € (536.8 milijonov €). Turizem je v neto znesku prinesel milijardo in pol €, v enakem obdobju 2015 pa 1435 milijonov € (porast za 4.5%).

Plačilna bilanca milijoni

	Postavke	januar – december		December	
		2015	2016	2015	2016
I.	Tekoči račun	1.997,8	2.718,7	27,0	134,4
1.	Blago	1.497,7	1.537,3	-11,1	62,5
2.	Storitve	2.019,0	2.304,1	158,8	159,7
	transport	821,0	908,1	66,5	69,9
	potovanja	1.435,1	1.502,0	113,6	120,6
3.	Primarni dohodki	-981,9	-631,2	-66,5	-53,6
	delo	488,9	448,7	45,3	45,3
	kapital	-1.563,9	-1.128,2	-114,5	-84,6
4.	Sekundarni dohodki	-536,8	-491,4	-54,2	-34,1
	država	-325,9	-333,0	-20,3	-24,4
II.	Kapitalski račun	370,6	-317,0	-5,2	-77,7
III.	Finančni račun	1.772,1	1.101,6	-448,2	-112,7
1.	Neposredne naložbe	-1.238,0	-706,3	-231,7	88,8
2.	Naložbe v vrednostne papirje	2.929,2	4.352,4	532,0	672,4
3.	Finančni derivativi	28,1	50,5	13,8	15,7
4.	Ostale naložbe	165,6	-2.498,5	-717,5	-906,5
5.	Rezervna imetja	-112,9	-96,5	-44,8	16,8
IV.	Neto napake in izpustitve	-596,4	-1.300,1	-470,0	-169,4

Vir: Banka Slovenije

Kapitalski račun v 2016 izkazuje negativen saldo -317.0 milijonov € (v 2015 je bilo saldo pozitiven 370.6 milijonov €). Finančni račun pa kaže pozitiven saldo 1101.6 milijonov € (1772.1 milijone €). Pri tem je saldo neposrednih naložb -706.3 milijonov € (v 2015 je bil -1238.0 milijonov €). Naložbe v vrednostne papirje so znašale 4352.4 milijonov € (2929.2 milijonov €), finančni derivativi so imeli saldo 50.5 milijonov € (v 2015 je bil 28.1 milijone €), ostale naložbe pa so znašale -2498.5 milijonov € (v 2015 so bile 165.6 milijonov €). Rezervna imetja so se imela saldo -96.5 milijonov € (-112.9 milijonov €), neto napake in izpustitve pa so kar -1300.1 milijonov € (-596.4 milijone €).

Bruto zunanji dolg je konec leta 2016 znašal 43259 milijonov € (od česar je bilo le še 32.9% privatnega negarantiranega dolga. Neto zunanji dolg je bil 10043 milijonov €, kar je le še dobra četrtina letnega BDP.

33

Mednarodne rezerve Banke Slovenije so konec leta 2016 znašale 705 milijonov €, konec januarja 2017 pa so se povečale na 730 milijonov €. Donos na slovenske desetletne obveznice je 9. marca 2017 padel pod 1%, na 0.957%, kar je za Slovenijo bistveno ugodneje od primerljivih držav, na primer za Italijo znaša kar 2.245%.